Регіональні Перспективи

3-5(40-42) 2004

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ • 22631

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 22631

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Регіональні Перспективи

№ 3-5 (40-42) 2004 р.

Видається з листопада 1997 р. Виходить дванадцять разів на рік.
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ 2797,
видане 4.09.1997 р. Міністерством інформації України.

Співзасновники:

Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка

Полтавський університет споживчої кооперації України

Інститут економіки та нових технологій ім. Ю.І. Кравченка

Редакційна рада:
В.В. Гришко – голова редакційної ради, доктор економічних наук, голова Полтавської обласної ради; **О.О. Нестуля** – ректор Полтавського університету споживчої кооперації України, доктор історичних наук; **М.І. Залудяк** - кандидат економічних наук; **О.Г. Онищенко** – доктор технічних наук, академік, голова ради ректорів вищих навчальних закладів Полтавського регіону; **В.І. Пила** – доктор економічних наук, професор, заступник директора Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України.

Редакційна колегія:
В.П. Дубіцев - доктор економічних наук (Полтава);
Т.С. Клебанова - доктор економічних наук (Харків);
К.Р. Курбанов - доктор технічних наук (Кременчук);
Ю.М. Краснов, доктор економічних наук (Київ);
І.А. Маркіна - кандидат економічних наук (Полтава);
В.М. Московкін - доктор географічних наук (Харків);
С.С. Ніколенко - доктор економічних наук (Полтава);
В.О. Онищенко - доктор економічних наук (Полтава);
Л.В. Руденко - кандидат економічних наук (Київ);
Д.М. Стеченко - доктор економічних наук (Київ);
В.Я. Чевганова - кандидат економічних наук (Полтава);
О.С. Чмир - доктор економічних наук (Київ).

Головний редактор О.А. Палант.

Верстка А.В. Міщенка. Літредактор О.О. Яркова.
Коректори Т.Р. Третяк, О.А. Лялюк.

© Назва, концепція, зміст і дизайн журналу "РП" є інтелектуальною власністю редакції "Регіональних перспектив" і охороняється законом про авторські і суміжні права.

При передруці посилання на журнал "РП" обов'язкове.
Матеріали друкуються мовою оригіналу.

Здано до набору 12.04.2004 р. Підписано до друку 08.05.2004 р.
Формат 64x80 1/8. Ум.-друк. арк. - 52,44. Обл.-вид. арк. - 62,75.
Наклад на замовлення.

Адреса редакції: 39602, Кременчук-2, вул. Павлова, 10, кв. 4.
Тел./факс: (05366) 3-30-38 (дод. 331), 5-23-61.
E-mail: region_p@mail.ru.

Видано Асоціацією "Перспектива". Надруковано редакційно-видавничим центром Інституту економіки та нових технологій.
39600, Кременчук, вул. Пролетарська, 24/37. Замовлення № 36

АСОЦІАЦІЯ "ПЕРСПЕКТИВА"
КРЕМЕНЧУК

*Зміст**

Головна тема номеру:

Методологія та практика менеджменту на порозі XXI століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти

Менеджмент організацій

7 Козаченко Г.В., Макухін Г.А. Загальні показники оцінки трансакційних витрат підприємства

9 Семенов А.К. Особливості формування сучасного російського менеджменту

12 Маркіна І.А. Адаптивне моделювання сучасних соціально-економічних систем

14 Лебедєва С.М. Методологічні підходи до сутності та функцій заробітної плати як основи підвищення мотивації праці

17 Бай С.І. Особливості ідентифікування організаційних процесів торговельного підприємства

20 Балашов О.В., Беспалов В.М., Бєляєв Л.В. Розбудова сприятливих умов проведення організаційних змін

22 Ведерніков М.Д. Принципи розподілу суспільного багатства в умовах ринкової трансформації національної економіки

24 Іванова І.В. Сутність предмету й продукту управлінської праці в сучасних умовах

27 Коваль Л.С. Форми реалізації функції контролю в системі банківського менеджменту

** Усі статті номеру друкуються за рішеннями Вчених рад відповідних наукових та навчальних закладів та за рекомендаціями до публікації наукових керівників.*

** Журнал, як засіб масової інформації, може друкувати матеріали всіх жанрів і тематики. Але, відповідаючи на запитання окремих читачів, редакція вважає за доцільне нагадати, що як наукові фахові публікуються тільки ті статті, повідомлення, огляди тощо, тематика яких окреслена рамками галузей економічних наук, економічних груп спеціальностей і економічних спеціальностей, визначених "Переліком спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", затвердженим ВАК України.*

247 Лугівська О.П. Особливості сучасних систем управління запасами та можливості їх застосування у практиці вітчизняних підприємств
250 Огуй Н.І. Управління конкурентоспроможністю продукції в умовах трансформації економіки
252 Хурса М.М. Методологія управління ризикозахищеністю малих підприємств в умовах ринкової економіки
255 Кондрацька Л.П. Конкурентоспроможність підприємства на ринку робочої сили як об'єкт управління
257 Березіна Л.М. Регіональні аспекти управління ресурсозбереженням у галузях АПК
259 Галич О.А. Управління конкурентноздатністю тваринницького продуктового підкомплексу в ринкових умовах
261 Михайлова Н.В. Основні умови розвитку конкурентоспроможного підприємства
264 Нечушкіна С.М. Збільшення ринкової вартості промислового підприємства як засіб забезпечення його конкурентоспроможності
268 Савченко О.Р. Використання елементів ризик-менеджменту в процесі стратегічного управління
270 Синицька О.І. Організаційна культура як основа конкурентоспроможності торговельного підприємства
274 Безпарточний М.Г. Удосконалення системи менеджменту шляхом запровадження логістичного підходу на підприємствах регіонального ринку взуття
277 Педченко Н.С. Методичні підходи до обгрунтування стратегії підвищення фінансової конкурентоспроможності підприємства
280 Поставна Л.П. Етимологія категорії "ризик" в практиці управління соціально-економічними системами
282 Сидоренко-Мельник Г.М. Методика перспективної діагностики фінансового ризику в діяльності суб'єктів споживчої кооперації

Регіональний та галузевий менеджмент

285 Садеков А.А. Менеджмент і екологія: нова парадигма
288 Тарасова Е.Е. Сучасний стан та тенденції розвитку споживчої кооперації Росії
292 Онищенко В.О., Кукуруза Н.В. Комплексна оцінка соціально-економічного розвитку Полтавського регіону
296 Герасимчук З.В. Черчик Л.М. Стратегія розвитку регіону рекреаційного типу
298 Лисогор В.М., Мороз О.М., Мережко В.М. Тенденції розвитку інвестиційної, кредитної та промислової політики вінницького регіону
301 Роздольська І.В. Соціальні пріоритети організацій споживчої кооперації та їх реалізація на базі інновацій
305 Бондарук Т.Г. Розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування
307 Крівцун Л.А. Механізм регулювання структурних зрушень у промисловості України
310 Ладико І.Ю. Удосконалення регіональних структур управління на основі процесного управління
313 Петренко В.П., Турчак О.О., Василишина Н.Є. Стосунки в рамках "місцева влада — підприємництво" — важлива організаційно-правова проблема адміністративно-регіонального менеджменту
316 Рудницький С.І. Перспективні напрями трансформації вітчизняного ринкового господарства
319 Тибінь А.М. Організаційно-економічні аспекти розвитку підприємництва в регіоні
322 Хом'як Ю.М. Розвиток процесів спеціалізації в торгівлі на ринках
325 Поліщук В.М., Акімова Н.О. Теоретичні аспекти системи регіонального управління
327 Некрасова О.А. Теоретичні аспекти мотивації праці працівників системи споживчої кооперації
328 Куриленко В.В. Стан нормативно-правового забезпечення залучення та розвитку персоналу в споживчій кооперації Республіки Бєларусь
331 Калюжна Н.Г. Інтеграція існуючих підходів до удосконалювання організаційної структури системи управління промисловим підприємством
334 Кічук О.С. Управління малим підприємництвом в умовах трансформації економіки України
336 Макаренко І.І. Регіональна політика Чеської Республіки у контексті її інтеграції до Європейського Союзу — уроки для України
338 Дзеверіна К.С. Адаптація системи управління споживчої кооперації до ринкового середовища
340 Деркачевська Н.В. Методологія впровадження бенчмаркінгу для підприємств хлібопекарної галузі
343 Штефан В.Г. Удосконалення методології планування товарообороту на підприємствах торгівлі в контексті відновлення заробітною платою відтворювальної та стимулюючої функцій
345 Бакало Н.В. Соціально-демографічний розвиток Полтавського регіону і його вплив на систему управління підприємств малого бізнесу
348 Долина Р.М. Встановлення кооперативного менеджменту у споживчій кооперації
350 Кіяшко С.Г. Оцінка ефективності системи управління селянським (фермерським) господарством: біоенергетичний підхід
353 Моргулець О.Б. Аналіз діяльності підприємств швейної промисловості України
356 Сторожук В.П. Адаптація системи споживчої кооперації до сучасних умов реформування економіки України
358 Пархоменко Н.М. Економічна ефективність інтеграційних процесів споживчої кооперації: регіональний аспект

порушення вимог технології їх заготівлі та збереження, втрати поживних сіна, силосу та сінажу досягають 15-20%. Причому, якщо прийняти загальні втрати поживної цінності кормів за 100%, то через порушення термінів збирання втрачається 43% поживності, недотримання технології заготівлі — 24% і технології зберігання — 33%.

У процесі аналізу слід звернути увагу на питомі витрати (у розрахунку на одиницю роботи, продукції, потужності технічних засобів) насіння; мінеральних та органічних добрив, їх співвідношення; гербіцидів та пестицидів, пов'язавши їх використання з вимогами економічної доцільності; кормів, їх структуру у кормових раціонах тварин та співвідношення основних поживних речовин (перетравний протеїн, мінеральні речовини, незамінні амінокислоти тощо); пально-мастильних матеріалів; запасних частин і будівельних матеріалів. Також аналізується відповідність інфраструктури підприємства (дороги, інженерні комунікації та електромережі, складські приміщення, будови і споруди, необхідні для нормального функціонування галузей рослинництва і тваринництва) сучасним вимогам ефективного виробництва.

На основі результатів аналізу виявляються недоліки і резерви ресурсозощадження, чітко формулюються проблеми.

З метою реалізації впровадження ресурсозберігаючих технологій, технологічних процесів та обладнання необхідно оцінити і прийняти для застосування на підприємстві придатну для його природно-кліматичних та організаційно-економічних умов інтенсивну технологію виробництва конкретної сільськогосподарської продукції. Зокрема, інтенсивна технологія вирощування озимої пшениці має декілька різновидів (з технічною культурою та без неї, тощо) і повинна бути пристосована до конкретних умов господарства за сортовою агротехнікою, дозах внесення мінеральних та органічних добрив, за способом виконання технологічних процесів тощо. Тому в комплексно-цільовій програмі "Ресурсоощадження у галузях АПК" вона повинна бути подана у конкретному, пристосованому до умов гос-подарства, варіанті, що відповідає вимогам економічної доцільності та можливостям ресурсозбереження. Це ж стосується й інтенсивних технологій виробництва інших продуктів, на яких спеціалізується господарство. Наприклад, при наявності гусівництва — одержання пухової печінки, що дасть валюту і підвищить ресурсовіддачу.

Сучасний розвиток тваринництва пов'язаний з використанням продуктів мікробіології, зокрема кормових дріжджів, що містять значну кількість сирого білка та незамінних амінокислот (лізин, листіонін, триптофан тощо). Введення в раціон лізину, метіоніну та триптофану підвищує приріст свиней на 30% при одночасному заощадженні 20% корму. З однієї тонни сухої соломи одержують 13 тонн дріжджових кормів, у тому числі 10 тонн рідких кормових дріжджів та 3 тонни дріжджованої соломи. Енергетична поживність одержаного з соломи продукту після дріжджування підвищується у 4,4 разу, протеїнова — у 8,6 разу.

У випадку, коли господарство вже використовує інтенсивні технології виробництва сільськогосподарських культур, у програмі "Ресурсоощадження у галузях АПК" повинні бути відображені конкретні шляхи ресурсозбереження за технологічними процесами та виробничими операціями цієї технології. Так, замість суцільного, локальне внесення мінеральних добрив (пестицидів, гербіцидів тощо) на посівах зернових культур забезпечує заощадження добрив і підвищення врожаю, також заощаджується паливо та жива праця.

Збір, переробка і максимальне використання відходів виробництва підвищують рівень ресурсовикористання.

Одним із шляхів ресурсоощадження є збір, переробка та максимальне використання відходів виробництва (гичка буряків, овочів, картоплі, полова, бадилля кукурудзи на зерно, субпродукти і кров при забої тварин, роги, ратиці, вовна і щетина, пір'я тощо, а також відпрацьовані масла, списана тара, будівельні матеріали після фізичного зносу будівель). Їх використання значно зменшує потребу у придбанні нових ресурсів. Цей аспект повинен знайти кількісний вираз у комплексно-цільовій програмі "Ресурсоощадження у галузях АПК", оскільки кількісне визначення резерву мобілізує людей до ощадливого використання ресурсів та пошук шляхів зниження їх питомих витрат у процесі виробництва.

Таким чином, важелем оптимізації виробництва у процесі функціонування АПК є створення системи управління ресурсовикористанням та ресурсозбереженням. Практична реалізація пропозицій дозволить зменшити витрати на виробництво сільськогосподарської продукції та сировини, збільшити обсяг її надходження на харчопереробні підприємства та на внутрішній ринок України у цілому. Це, у свою чергу, підвищить рівень споживання продовольства, зменшить залежність країни від імпорту, послабить соціальну напругу у суспільстві. Крім того, поліпшиться фінансово-економічний стан суб'єктів господарювання регіону.

Подальші наукові розвідки у даному напрямку мають передбачати дослідження умов та чинників формування регіональних ринків окремих видів сільськогосподарської продукції та сировини за умов стабільного ресурсного забезпечення, інтеграцію зусиль товаровиробників регіону тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підруч. — К.: КНЕУ, 2002. — С. 504-530.

2. Березіна Л.М. Роль системи управління у підвищенні ефективності ресурсовикористання аграрних підприємств // Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання: Монографія у 2 т. Т. 2 / За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнєва. — К.: ІАЕ, 2001. — С. 36-37.

3. Березіна Л.М. управління ресурсовикористанням як чинник екологічної безпеки аграрного виробництва // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. Вип. 46. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2000. — С. 34-44.

4.Березіна Л.М. Логістичні підходи до удосконалення управління ресурсовикористанням аграрного підприємства // Регіональні перспективи. — 2000. — № 6 (13). — С. 78-80.

5.Суперсон В.І. Регіональні аспекти розвитку аграрного сектора України // Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК. У 4 ч. / За ред. П.Т. Саблука. — К.: ІАЕ, 2001. — С. 153-155.

6.Формування ринків матеріальних ресурсів АПК / За ред. Г.М. Підлісецького. — К.: ІАЕ УААН, 2001. — 428 с.

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНІСТЮ ТВАРИННИЦЬКОГО ПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ В РИНКОВИХ УМОВАХ

О.А. Галич.
Полтавська державна аграрна академія.

Забезпечення конкурентноздатного виробництва продукції тваринництва в Полтавському регіоні тісно пов'язане з адаптацією реформованих аграрних підприємств до ринкового середовища. Це обумовлено, по-перше переходом від командно-адміністративної до ринкової економіки; по-друге, переведенням економічної діяльності господарюючих суб'єктів на засади підприємництва; по-третє, збереженням реформо-

ваними підприємствами крупних розмірів та складної внутрішньої структури за докорінної зміни відносин власності та господарювання.

Перші дві обставини істотно змінюють умови і зміст взаємодії підприємства із зовнішнім, а третя вимагає удосконалення управління внутрішнім економічним середовищем підприємства.

Формуванню та розвитку продуктового підкомплексу, зокрема і тваринницького, присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Але і зараз проблема досліджена не повністю, оскільки недостатньо чітко визначені завдання органів управління на різних рівнях. З огляду на це метою нашого дослідження є обгрунтування основних функціональних особливостей економіко-організаційного механізму управління конкурентноздатністю тваринницького продуктового підкомплексу у Полтавському регіоні.

Досвід управління конкурентноздатністю підприємств тваринницького продуктового підкомплексу свідчить, що в умовах ринкової економіки стійко взаємодіють інтереси: внутрішні (власники, менеджери, співробітники); господарські (покупці, постачальники, конкуренти, інвестори, кредитори); суспільні (державні органи, засоби масової інформації, громадські організації); захисники навколишнього середовища (держава, науково-дослідні установи, асоціації громадських організацій) тощо.

Інтереси цих груп мають специфічний і часто суперечливий характер, їх значення для підприємства різне й обумовлюється залежно від ситуації. Межі між підприємством і його зовнішнім середовищем багато в чому є умовними та мобільними.

Пристосування підприємства до еволюції зовнішнього середовища досягається шляхом освоєння технологічних, технічних, економічних та організаційних інновацій, що не супроводжуються радикальними змінами господарського механізму.

Процес адаптації аграрних підприємств до змін зовнішнього середовища починається з аналізу та виявлення змін, що унеможливлюють роботу за існуючими принципами організації або загрожують майбутньому існуванню підприємства. Зміни можуть бути наслідком короткотермінового впливу причин або радикальними та раптовими. Поряд з масштабною трансформацією ринкового середовища, на діяльність підприємства впливають і локальні чинники, що діють в межах певної галузі, товарного ринку чи території. Порівняно з макроекономічними такі зміни зумовлюються причинами нижчого порядку, проте їх наслідки відносно конкретного виробника можуть виявитися серйознішими, ніж за глобальних змін. В останньому випадку всі учасники ринкових відносин знаходяться у відносно рівних умовах, у той час як локальні перетворення здатні надати переваги окремим учасникам ринку.

Невідповідність внутрішнього і зовнішнього середовища аграрного підприємства є головною причиною виникнення кризових ситуацій. Ця невідповідність виникає у разі змін зовнішнього середовища і зростає за помилкових управлінських рішень, нераціональної організації виробничого процесу, використання застарілих технологій. Настання критичних ситуацій обумовлюється змінами зовнішнього середовища, що унеможливлюють подальше здійснення господарської діяльності на основі колишніх принципів організації. Зовнішнє середовище не змінюється спонтанно, часто можна виявити події, що передвіщають кризу, але не завжди можна інтерпретувати явище, що спостерігається, передбачити його наслідки. Крім того реагування на зміни може бути багатоваріантним, з передбачуваними наслідками.

Наявні проблеми управління конкурентноздатністю підприємств тваринницького продуктового підкомплексу в ринкових умовах не можуть бути успішно вирішені лише на рівні окремих суб'єктів господарювання. Масштабність перетворень, що відбуваються в економічній системі України, вимагає формування цілісної системи управління адаптацією підприємств на основі посилення стабілізуючої та координуючої ролі держави в регулюванні процесів адаптації, зокрема підсистеми формування ринкового середовища на державному, галузевому, регіональному рівні, та системи адаптації підприємства.

Ринкове економічне середовище визначає форми власності підприємств-учасників ринку; умови і порядок їх створення, ліквідації; види індивідуальної діяльності; податкову та фінансово-кредитну політику; участь у міжгалузевому поділі праці.

Формування ринкового економічного середовища на рівні держави здійснюється шляхом законодавчого формування умовно базових стійких параметрів підприємницького середовища, політичних, фінансово-кредитних та інших відносин.

Основні макроекономічні засади державної аграрної політики люють глибинні зміни відносин власності, структури галузей агромислового виробництва, оптимізацію і нарощування ресурсного циалу, створення економічних умов функціонування вітчизняних виробників, істотні соціальні перетворення на селі. Але пріоритет завданням аграрної політики є формування умов ефективної продовольчих ринків, зокрема ринків продукції тваринництва.

Проблема стабілізації агропромислового комплексу проявилась звичайно гостро у багатьох країнах і вирішувалась виключно шл налагодження механізмів організації та управління аграрним ри Досвід США, Франції, Нідерландів тощо свідчить, що організація правління аграрними ринками повинні здійснюватися на чіткій за давчій основі.

В Україні сутність здійснюваного реформування полягає в том держава, задекларувавши потребу формування аграрного ринку реходу на нові економічні відносини, відмовилась від посередництв суб'єктами господарювання, намагаючись делегувати частину функцій ринковим регуляторам. Стосовно продовольчого ринку винно було б означати переорієнтацію з колишнього його функціон ня на основі держзамовлень до функціонування, заснованого на му попиті, тобто заміну вертикальних зв'язків між товаровиробни державними органами горизонтальними — між автономними то виробниками, між товаровиробниками і споживачами. При цьому ністративні важелі впливу замінюються економічними процесами кового регулювання. Проте, не зважаючи на створення деяких зовн атрибутів ринку, основні елементи господарського механізму, які в чають засади функціонування аграрного виробництва, зберігаю значних змін. В ході здійснення аграрної реформи питанню орган та управління аграрним ринком приділялось мало уваги. Реформ ня здійснювалось переважно в аспекті створення власника, тобт знаком абсолютизації відносин власності.

Сучасний стан галузі тваринництва, в економічному і організа му аспектах значною мірою пов'язаний з нездатністю аграрних від забезпечити його прогресивний розвиток. Розуміння стану агра відносин, які склалися, і здійснення їх реформування, свідчать, що не можливо обійтися "мозаїчними" заходами. Очікуваний результат бути отриманий лише на основі глибоких комплексних перетво об'єднаних у ємне поняття "адаптація", що неможливе без форму правового поля діяльності суб'єктів ринку продукції тваринництва.

В останні роки Верховною Радою, Президентом і Кабінетом Мін України прийнято низку нормативно-правових актів спрямованих на іпшення ситуації в тваринництві. Вони інтегрують принципи й ра умови виробничо-комерційної діяльності суб'єктів ринку; методи та державного регулювання економіки; структурну політику держави межування сфер діяльності приватного і державного секторів, кру середнім і малим бізнесом; склад і структуру ринків, припустимі о би конкурентної боротьби, загальноприйняті внутрішні правила, ко діяльності підприємств тощо.

Але це лише стартові умови реформування тваринництва і входж його в конкурентне ринкове середовище, оскільки реальне життя сить різноманітне і швидкоплинне і неможливо на будь-які зміни проявів перманентно реагувати прийняттям законодавчих актів. Ці гулюючу функцію повинні виконувати ринкові інститути (біржі, ри ринки, страхові компанії тощо) і особливо аналітико-прогнозні з станням сучасних методів ієрархічного аналізу системних зв'язків номіко-математичних методів оцінки варіантів рішень щодо стра розвитку галузі, вибору кращого з них та в разі суттєвого відхилен прийнятої стратегії забезпечувати індикативний перехід до н найбільш сприятливого варіанту.

Вищим рівнем ефективності характеризується селективний держ ний вплив, до якого слід віднести галузеве та регіональне управ конкурентноздатністю аграрних підприємств в ринкових умовах.

Галузеве управління конкурентноздатністю спрямоване на оп зацію внутрішніх перетворень в окремих галузях. Основною метою

ходів є прагнення уникнути скорочення виробництва, сприяти випус- нової конкурентноспроможної продукції, на основі використання струментів галузевого управління: дотації, податкові пільги і фінансові дати окремим підприємствам, протекціоністська політика щодо захи- вітчизняних виробників, опрацювання системи норм, дозволів і за- рон відносно окремих видів діяльності.

Пряма державна підтримка може істотно прискорити й полегшити цеси внутрішніх перетворень в окремих галузях. Проте відносно на- ьної економіки наслідки освоєння заходів такого роду є неодноз- ними. Фінансова підтримка державою пріоритетних галузей призво- ть до дискримінації інших галузей і підприємців, порушення нормаль- конкуренції, сприяє збереженню на підприємствах статичного внут- ього середовища.

В багатьох країнах функціонує система галузевих та міжгалузевих анізацій (об'єднань), яка має завдання регулювати міжгалузеві відно- , організацію та управління продуктовими сегментами аграрного ну. Так, у тваринництві України функціонує низка галузевих об'єднань, анізацій, союзів виробників та переробників, які координують їх ність і представляють інтереси на державному рівні. Це Національна оціація молочників України "Укрмолпром", національна асоціація ви- бників м'ясопродуктів України "Укрм'ясо", галузева виробничо-науко- оціація України "М'ясне скотарство", українська корпорація по ви- бництву м'яса на промисловій основі "Тваринпром", національне об- днання з племінної справи у тваринництві "Укрплемоб'єднання" та ін.

Недоліки та труднощі використання галузевого управління конкурен- здатністю підприємств приводять до необхідності доповнення його іональним управлінням.

Основною метою регіональної політики є створення рівноцінних умов ття в різних районах країни, оптимальне використання територій, при- ових і трудових ресурсів, що дозволяє позитивно впливати не лише алузеву структуру економіки, а й на розміщення виробництва та на- ення, соціально-економічне становище регіонів.

Основною територіальною адміністративною одиницею, в межах якої ксується регулювання економічних процесів є область. В ній фор- ться своєрідна обстановка, що віддзеркалює природні і економічні бливості регіону.

Регіональне управління адаптацією підприємств пов'язане в першу ру з розвитком ринкової інфраструктури, підвищенням цілеспрямо- сті державної підтримки внутрішніх перетворень на окремих підприє- ях. За регіонального підходу ця підтримка повинна здійснюватися з уванням фінансового стану підприємств, об'єктивної оцінки систе- управління, можливих наслідків закриття або перепрофілювання ви- цтва для соціально-економічного становища в регіоні. Основною ою регіонального управління адаптацією є створення на регіональ- рівні організаційних, економічних, інформаційних правових та інших необхідних умов управління пристосуванням внутрішнього середовища підприємств до ринкових умов господарювання. Лише такий підхід дозволяє водночас створити рівні можливості управління конкурентноздатністю підприємств різних галузей, збільшити ступінь обгрунтованості в наданні державної підтримки, розширити можливості одержання від неї високих фінансових результатів.

Головне управління сільського господарства і продовольства Полтавської обласної державної адміністрації затвердило Програму стабілізації та розвитку тваринництва і птахівництва в Полтавській обл. на 2001-2004 рр. [2]. Цією Програмою передбачено концентрацію уваги на: фінансуванні за рахунок місцевих бюджетів програм селекції у тваринництві і птахівництві; розширенні інфраструктури сервісних послуг товаровиробників, у першу чергу — надання послуг з питань селекції та відтворення сільськогосподарських тварин, заготівлі, переробки і продажі тваринницької продукції; впровадження прогресивних маловитратних технологій у тваринництві, підготовці та перепідготовці кадрів масових професій, створенні дорадчих служб з надання широкого спектру послуг аграрним товаровиробникам.

В сучасних умовах регіональне управління конкурентноздатністю найчастіше обмежується розробкою індикативних програм сприяння розвитку виробничої та підприємницької діяльності. Недостатньо високий рівень розвитку регіонального управління обумовлений існуючими протиріччями між завданнями місцевих органів державної влади і можливостями, які є в їхньому розпорядженні. Місцеві органи влади несуть значну частину відповідальності за соціально-економічне становище в регіоні, у той же час основні важелі управління (адміністративні, податкові, митні) перебувають в руках центральних органів влади, насамперед — міністерств і відомств.

Таким чином, подальше формування і розвиток регіонального ринку продукції тваринництва визначається зміцненням економічних позицій аграрних товаровиробників та підприємств переробної галузі, а також посиленням їх ролі як учасників ринку, тобто рівнем адаптованості товаровиробників до економічного середовища. З цією метою, перш за все, необхідна якомога скоріша реалізація комплексу напрацьованих заходів державного, галузевого та регіонального рівнів, які б закріпили результати попереднього етапу реформування, зміцнили стабілізаційні тенденції в аграрних відносинах та сприяли продовженню реформ, спрямованих на підвищення ефективності функціонування тваринницького продуктового підкомплексу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Соціально-економічна ситуація та шляхи подолання кризового стану в агропромисловому комплексі України. — К.: ІАЕ УААН, 1999. — 328 с.

2. Програма стабілізації та розвитку тваринництва і птахівництва в Полтавській області на 2001-2004 рр. — Полтава: Головне управління сільського господарства і продовольства облдержадміністрації, 2001. — 31 с.

ОСНОВНІ УМОВИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Н.В. Михайлова.
Полтавський університет споживчої кооперації України.

ерехід від адміністративно-командної до ринкової економіки по- му поставив питання управління підприємством як суб'єктом рин- діяльності.

ункціонування підприємства пов'язане зі змінами як у зовнішньо- і у внутрішньому середовищі, що зумовлює необхідність розроб- их підходів до визначення цільової функції його діяльності, об- ування економічних передумов стійкого розвитку, що забезпечать його конкурентоспроможність на споживчому ринку та визначить перспективи розвитку. За часів директивної економіки поняття „конкурентоспроможність" не існувало. Віддаленим прототипом конкуренції було соціалістичне змагання, яке спрямовувалося лише на підвищення ступеню виконання планових завдань. У ринковій економіці існує жорстка конкуренція, за умов якої виживає сильніший. Тому підприємствам будь-якої галузі економіки доводиться опанувати закони ринку. Навіть в умо-